

ÚVOD

Společný fond malých projektů je nedílnou součástí programu přeshraniční spolupráce Phare CBC. Samotný program Phare CBC byl zahájen v roce 1994 a jeho základním cílem bylo potlačit negativní vliv hranice na životní podmínky obyvatel v příhraničních regionech České republiky, prohloubit vzájemnou spolupráci lidí a vytvořit srovnatelné výchozí podmínky pro další rozvoj území po obou stranách hranice. Fond malých projektů začal fungovat v roce 1996 jako nástroj fondové podpory. Tímto nástrojem se v následujících letech řešila centralizace programu. Přesun rozhodovacích pravomocí do jednotlivých regionů od roku 1996 umožnil podporu velkého množství drobných aktivit a záměrů, které nevyžadují časově náročnou přípravu. SFMP tak regionům umožnil rychle reagovat na průběžně vznikající potřeby podpory projektů menšího rozsahu.

SFMP ze všeobecného hlediska podporuje klíčové cíle česko-německého programu CBC, zejména pak pomáhá příhraničním regionům překonat specifické rozvojové problémy vyplývající z jejich relativní izolace v rámci národních ekonomik. SFMP také podporuje založení a rozvoj spolupracujících systémů na obou stranách hranice a vytvoření spojovacích článků mezi těmito systémy a širšími vazbami v Evropské Unii.

Cíle SFMP jsou:

- podporovat transformační proces České republiky a usnadňovat proces integrace České republiky do Evropské Unie,
- zmírnit okrajový charakter těchto oblastí a tím zlepšit kvalitu života a vytvořit spolupracující systémy na obou stranách hranice,
- podporovat další rozvoj hospodářského potenciálu příhraničních regionů posilováním stávajících struktur, zvyšováním soutěživosti českých podniků a oživováním celkového hospodářství na obou stranách hranice, zvláště pak využitím potenciálu cestovního ruchu,
- překonat problémy zatěžující příhraniční oblasti včetně znečištění prostředí a neodpovídající infrastruktury mající dopad na obě strany hranice.

ALOKACE PROGRAMU PHARE CBC 1999 - 2001

Phare CBC SFMP 1999

Region	Neinvestiční projekty			Investiční projekty	Posuzovatelé
	People to people	Cestovní ruch	Celkem	Malé infrastrukturní projekty	1,5% příspěvku Phare
LABE	277 350	92 450	369 800	717 900	16 300
ČR-Něm. celkem	1 477 200	492 400	1 969 600	3 823 400	87 000

Phare CBC SFMP 2000

Region	Neinvestiční projekty		Investiční projekty	Posuzovatelé
	People to people		Malé infrastrukturní projekty	1,5% příspěvku
LABE	131 000		236 823	2 000
ČR-Něm. celkem	689 500		1 182 300	28 200

Phare CBC SFMP 2001

Region	Neinvestiční projekty		Investiční projekty	Posuzovatelé
	People to people a ostatní měkké projekty		Malé infrastrukturní projekty	1,5% příspěvku
LABE	164 000			2 500
ČR-Něm. celkem	930 000			14 000

POPIS IMPLEMENTAČNÍCH MECHANISMŮ PROGRAMU PHARE CBC SFMP

Struktura SFMP 1999

Regionální koordinační výbor (RCC)

- zabezpečení informovanosti v území o programu SFMP, stanovení aktuálních potřeb regionu ve vazbě na rozvojové programy a další strategické dokumenty, stanovení úzkých míst v rozvoji přeshraniční spolupráce a potřeby jejich řešení a stanovení priorit jejich řešení
- navržení členů evaluační komise (EC)
- monitoring realizace programu v území, vyhodnocování přínosů realizace projektů

Evaluační komise

- zajistit realizaci programu v souladu s platnými předpisy
- hodnocení projektů (v případě, že není ustaven tým hodnotitelů)
- rozhodování o schvalování projektů

Posuzovatelé

- jsou odborníci pro posuzování jednotlivých projektů
- minimální praxe v oboru, pro který budou navrženi, by měla být 5 let
- posuzovatelé se mohou (ale nemusí) podílet na podrobném posuzování předložených návrhů. Užití posuzovatelů je plně v pravomoci Regionální hodnotící komise a posuzovatelé jsou většinou povoláni, je-li obdrženo velké množství návrhů

Sekretariáty

- podpůrná složka evaluační komise, zabezpečení administrativní činnosti programu
- výkonné orgány SFMP v regionech. Jejich hlavním posláním je řídit každodenní realizaci SFMP v rozsahu delegovaných pravomocí. Sekretariáty také zabezpečují odbornou podporu příjemcům grantů.

Sekretariáty jsou odpovědny za řádné provozní a finanční řízení projektů. Jejich odpovědnost zahrnovala:

- poskytování informací příjemcům dotace z programu Phare CBC 1999 a jeho podprogramů
- poskytování podpory k přípravě zasedání Regionálních hodnotících komisí
- koordinaci mezi RKV a příslušnou REC
- organizaci jednotlivých cyklů veřejných výzev k podání návrhů projektů včetně přípravy konkrétních textů Výzev
- podporu žadatelů/uchazečů při přípravě projektů
- pomoc příjemcům dotace s přípravou zadávacích podmínek a souvisejících soutěžních a smluvních dokumentů dle potřeby
- přípravu smluv o poskytnutí grantu
- monitoring a dohled nad realizací, vyhodnocování výsledků
- finanční řízení SFMP včetně:
 - odsouhlasení žádostí o zálohové platby
 - prověřování závěrečných zpráv a konečných faktur jednotlivých projektů
 - archivování veškeré dokumentace týkající se projektů a smluv o poskytnutí grantu
- podávání zpráv Centru pro regionální rozvoj
- postoupení informací, týkajících se smluv o poskytnutí grantu RR/VRR v NUTS II a Euroregionu (PRAG-granty, příloha E14) po udělení všech dotací konkrétního cyklu, předávání monitorovacích zpráv VRR
- instruktáž všech potenciálních účastníků SFMP

Všechny úkoly a veškerá zodpovědnost Sekretariátů byly podrobně specifikovány ve smlouvách uzavřených mezi MMR (PAO) a Regionální rozvojovou agenturou vybranou k plnění úkolů Sekretariátu SFMP v určitém regionu.

Struktura SFMP 2000 - 2002

Společná regionální hodnotící komise (JREC)

Současné Regionální hodnotící komise (REC) byly během implementace předchozích programů ustaveny ve všech Euroregionech v česko-německém/rakouském pohraničí (*Sasko*: Nisa, Labe, Krušné hory a Egrensis; *Bavorsko*: Egrensis a Šumava; *Rakousko*: Jižní Čechy a Jižní Morava). V souladu s platným Finančním memorandem byly existující REC rozšířeny o zástupce příslušných přeshraničních regionálních partnerů a staly se z nich Společné regionální hodnotící komise (JREC).

JREC pro spolupráci na česko-saské hranici a celé česko-rakouské hranici měly lichý počet zástupců České republiky a Saska/Rakouska. Tyto komise také společně rozhodovaly o malých projektech typu people-to-people v rámci příslušných programů Interreg IIIA. Hlasující saské/rakouské zástupce a bavorské pozorovatele do JREC jmenovalo MMR ve spolupráci s představiteli příslušného Euroregionu/pohraničního regionu.

JREC odpovídala za hodnocení návrhů neinvestičních projektů (do 15 000 €) v příslušném regionu (podle PRAG pro Phare), na úrovni JREC však bude připravováno úplné hodnocení administrativního souladu a hodnocení technické a finanční kvality všech návrhů projektů předložených v příslušném regionu.

Regionální řídicí komise (RSC)

V česko-německém pohraničí byly založeny dvě (česko-saská a česko-bavorská) Regionální řídicí komise a v česko-rakouském pohraničí jedna. Fungovaly jako řídicí komise pro příslušné sasko-české/bavorsko-české nebo rakousko-české programy Interreg III A.

RSC zodpovídaly za hodnocení návrhů neinvestičních projektů (nad 15 000 €) a za všechny návrhy malých infrastrukturních projektů v těchto oblastech (podle PRAG pro Phare).

Posuzovatelé

Posuzovatelé se podíleli na podrobném posuzování předložených návrhů. Použití posuzovatelů bylo plně v pravomoci Společné regionální hodnotící komise.

Sekretariáty SFMP

Sekretariáty jsou výkonné orgány SFMP v regionech. Jejich hlavním posláním je řídit - v rozsahu pravomocí delegovaných Kontrakčním orgánem - každodenní realizaci SFMP v první etapě operačního řízení (tj. procedury pro udělování grantů kromě uzavírání smluv o poskytnutí grantu). Sekretariáty také zabezpečují odbornou podporu příjemcům grantů.

Sekretariáty odpovídají zejména za tyto úkoly:

- poskytování informací příjemcům grantu z programu Phare CBC 2000 a jeho podprogramů
- poskytování podpory při přípravě zasedání Společných regionálních hodnotících komisí
- koordinace mezi regionálními institucionálními strukturami a příslušnou JREC
- organizace jednotlivých kol veřejných výzev k podání návrhů projektů včetně přípravy dokumentace konkrétního grantového schématu na základě vzorů schválených DEC
- sdílení a výměna aktuálních informací s relevantními CRR-RVJ
- koordinace postupů s kompetentními CRR-REU
- aktivní spolupráce při procedurách uzavírání grantových smluv s kompetentními CRR-RVJ
- podpora žadatelů/uchazečů při přípravě projektů
- podávání zpráv CRR
- předávání informací, týkajících se udělených smluv o poskytnutí grantu RR/VRR v NUTS II a Euroregionu (PRAG-granty, příloha E14) po udělení všech grantů konkrétního cyklu,
- instruktáž všech potenciálních účastníků SFMP

Všechny úkoly a povinnosti Sekretariátů byly podrobně specifikovány ve smlouvách uzavřených mezi MMR (PAO) a Regionální rozvojovou agenturou vybranou k plnění úkolů Sekretariátu SFMP v určitém regionu.

Regionální výkonné jednotky CRR

CRR-RVJ představují výkonné orgány SFMP v regionech. CRR RVJ jsou regionální kanceláře Kontraktačního orgánu (Centra pro regionální rozvoj) a jejich hlavní funkcí je řídit každodenní implementaci následných etap operačního řízení SFMP (uzavírání smluv o poskytnutí grantu, administrativní a technické řízení, finanční kontrola). CRR-RVJ také zabezpečují odbornou podporu příjemcům grantů. CRR-RVJ zajišťují řádné operační a finanční řízení projektů. Odpovídají zejména za tyto úkoly:

- poskytování informací příjemcům grantu z programu Phare CBC 2000 a jeho podprogramů;
- sdílení a výměna aktuálních informací s relevantními sekretariáty SFMP;
- koordinace postupů s kompetentními sekretariáty SFMP a příslušnými RSC;
- poskytování podpory při přípravě zasedání Regionálních řídicích komisí (RSC);
- příprava a uzavírání smluv o poskytnutí grantu;
- pomoc příjemcům při vypracování zadání (ToR) a související tendrové a smluvní dokumentace podle požadavků;
- monitorování a dozor nad implementací, hodnocení přínosů;
- finanční řízení SFMP včetně:
 - prověřování požadavků na platbu zálohy;
 - ověřování meziplateb;
 - ověřování závěrečných zpráv a závěrečných faktur jednotlivých projektů;
 - archivování veškeré projektové dokumentace ke smlouvám o udělení grantu;
- předkládání zpráv hlavní kanceláři CRR;
- předávání monitorovacích zpráv příslušnému Regionálnímu monitorovacímu výboru a Výboru regionálního rozvoje;
- instruktáž všech potenciálních účastníků SFMP.

REAKCE NA ZMĚNY A PRŮBĚH PHARE CBC SFMP V ROCE 2002

V roce 2002 v souvislosti s novým ročníkem SFMP Phare CBC 1999 došlo ke změnám v systému fungování celého fondu.

Byly zrušeny Řídící výbory FMP, které měly velké množství členů. Jejich zástupci byli starostové, tajemníci Mú a zástupci některých organizací.

Místo nich byly ustaveny Regionální hodnotící komise (RHK). Velkým problémem se pro DEC ukázal velmi často diskutovaný problém střetu zájmů. Podle výkladu DEC v Praze není možné, aby zástupce organizace, která bude žadatelem o grant, zasedal v RHK. U zástupců obcí a měst bylo DEC stanoveno, že střet zájmů přichází v úvahu u volených zástupců (starosta a členové zastupitelstva stejně jako u vedoucích odborů na městských úřadech). Podle mínění euroregionů by plně postačilo, když se tito zástupci zdrží hlasování.

Několikrát jsme protestovali proti tomuto výkladu. 15. února 2002 bylo svoláno jednání hejtmanem Ústeckého kraje Ing. Šulcem do Ústí nad Labem. Na tomto jednání zástupci MMR a DEC prohlásili, že je nutné dodržovat nařízení Practical Guide a není možné ho jakkoliv měnit. Kromě problému střetu zájmu jsme také na tomto jednání upozornili na zbytečně obsáhlé žádosti pro žadatele. Zástupce DEC pan Potocki přislíbil úpravy těchto žádostí.

Na návrh Euroregionu Labe a Ústeckého kraje byli jmenováni hodnotitelé do RHK a posuzovatelé. V RHK se nevyskytovali starostové popř. jejich zástupci. Tím bylo umožněno, aby všechny obce mohly podávat žádosti o grant z fondu Phare CBC SFMP. Vzhledem k tomu, že Euroregion Elbe/Labe je výhradně komunálním sdružením je tato snaha naprosto legitimní.

CRR požadovalo nejprve 60 zástupců-posuzovatelů, kteří měli být vyškoleni. Před uspořádáním školení, které proběhlo centrálně v Říčanech u Prahy nám bylo sděleno, že je k dispozici pouze 33 míst pro školení.

Vedle RHK byl zřízen **Regionální koordinační výbor**, který měl za úkol navrhnout priority a „úzká místa“ Euroregionu Labe. Od ročníku Phare CBC SFMP 2000 byl tento výbor degradován na poradní orgán MMR ČR, a to především z důvodu, že i v rámci tohoto výboru nemělo docházet ke střetu zájmů. Činnost výboru se neosvědčila.

Od ročníku Phare CBC 2000 byla ještě zřízena Regionální řídicí komise (RSC), jejímž úkolem bylo navrhnout DEC v Praze ke schválení malé infrastrukturní projekty po celé česko-německé hranici a projekty people to people s dotací nad 15.000 €.

Do programu let 1999 a 2000 byly zařazeny také projekty malé infrastruktury. Zatímco v ročníku 1999 byly finanční prostředky přímo alokovány na jednotlivé euroregiony, byly prostředky ročníku 2000 alokovány na celou česko-německou hranici. Systém hodnocení malých infrastrukturních projektů byl velmi problematický. Slabiny celého systému se naplno projevíly na jednání RSC v říjnu 2002 v Chomutově. Jednotlivé euroregiony si vyhodnotily své infrastrukturní projekty a také je obodovaly. Z těchto hodnocení se pak sestavilo pořadí projektů všech euroregionů. Na tento systém doplatil především Euroregion Egrensis. Jeho projekty zcela vypadly z možné podpory.

Posledním realizovaným ročníkem je SFMP Phare CBC 2001. V tomto ročníku DEC přišla s novým výkladem střetu zájmů. V tomto ročníku není možné, aby ani řadoví pracovníci městských úřadů byli zapojeni do práce RHK. Výjimkou jsou pouze zástupci krajských úřadů.

Situaci ještě zkomplikovalo, že tento výklad byl zveřejněn až potom, co v euroregionech proběhla jednání rad o sestavení komisí. Někteří členové museli být z komisí vyřazeni.

Euroregion Labe, jakož i Asociace Euroregion ČR na tuto skutečnost upozornila. Dopisy prezidentů EEL byly zaslány na DEC a MMR ČR. Odpověď byla jako vždy negativní. Ze strany DEC bylo upozorněno, že na všech jednáních se účastnil zástupce MMR a se všemi rozhodnutími souhlasil.

RNDr. Horáček využil částečně vstřícného postoje DEC a navrhl vrátit se k systému ročníku 2000.

Doposud nemáme známky toho, že by se systém jakkoliv změnil v posledních dvou následujících ročnících. Zástupci MMR a CRR jsme vždy odkázáni na lepší situaci v iniciativě Interreg IIIA.

PŘEHLED NEJČASTĚJŠÍCH CHYB ŽADATELŮ A DŮVODY JEJICH VZNIKU

	1999	2000	2001
Nevhodný žadatel			2
Nevhodný zahraniční partner/ není uveden	5	1	1
Nesplňuje min. nebo max. výši dotace	5	1	
Chybí prohlášení žadatele		5	6
Chybí prohlášení o partnerství z. partnera	3	2	
Projekt nespadá do programu	1		
Nedodání povinných příloh			
- IČO	2		
- výroční zpráva	2	2	1
- stanovy zahraničního partnera	7	11	6
- stručný popis projektu	4	3	3
- účetní výkazy	3	2	
- logický rámec	2		
- stavební povolení	4	3	
- zdůvodnění nákladů			1
Chyby v rozpočtu	7	3	3
Příloh žádosti pouze u originálu		3	
Žádost vyplněna na starém formuláři			8

Důvody

Nedostatečné prostudování Směrnice pro žadatele (seznámení se s podmínkami programu, jeho prioritami, časovým harmonogramem atd.).

Nepozornost při vyplňování Žádosti o grant – nové přílohy oproti minulým ročníkům (viz. kontrolní seznam).

Příprava projektů v krátkém časovém horizontu.

Nevyužití možnosti bezplatné konzultace ze strany Sekretariátu Phare CBC SFMP.

Nevyužití možnosti webového diskusního fóra pro žadatele.

Pro řadu potenciálních žadatelů nevhodné časové období pro přípravu projektů (období letních prázdnin, a pod).

Opatření

Je také nutné upozornit na to, že SFMP Phare CBC je pozitivně vnímaným nástrojem pomoci EU, na který si již žadatelé zvykli.

Například v ročníku SFMP Phare CBC 2001 byl převis poptávky téměř sedminásobný. (celkový požadavek cca 1 085 000,- € k dispozici 164 000,- €. Vzhledem k této skutečnosti je tedy nezbytné, pokud chce žadatel úspěšně získat grant, aby se pečlivě seznámil s podmínkami SFMP Phare CBC.

Přehled přijatých projektů Phare CBC SFMP 1996 – 2001

viz příloha 1